

NIKOLAI KARLOVIÇ MADTNER'İN PİYANO ESERLERİNDEKİ ROMANTİK UNSURLAR

Ebru AYATA

Doç.Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi, Müzik ve Sahne Sanatları Bölümü, eayata@yildiz.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5794-8546

Ayata, Ebru. "Nikolai Karloviç Madtner'in Piyano Eserlerindeki Romantik Unsurlar". idil, 104 (2023 Nisan): s. 515-524. doi: 10.7816/idil-12-104-07

ÖZ

Nikolai Karloviç Medtner (1880-1951), romantik gelenekleri yirminci yüzyıla kadar sürdüren en önemli bestecilerden ve çağdaşları Aleksander Skriabin ve Sergey Rahmaninov ile birlikte neslinin en seçkin piyanistlerindedir. Büyük Rus geleneğinden gelen Medtner, hem eğitime olan katkısı, hem de tüm gramofon kayıtlarının 1930 ile 1947 yılları arasında Londra'da yapılması sebebiyle İngiliz piyano müziği üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Resital ve konçerto performansları büyük ilgi görmüş, iyi eleştiriler almış ve müziği birçok kişi üzerinde derin bir etki bırakmıştır. Medtner, hayatı boyunca birçok esere imza atmış, özellikle piyano edebiyatına çok sayıda eser kazandırmış bir bestecidir. Ancak bugün bile Medtner'in müziği, halka açık konser programlarında nadiren bulunur ve eserleri diğer çağdaş bestecilerin gölgesinde kalır. Bunun sebebi onun gelenekçi dünya görüşü ve zamanının müzikal avangardını reddetmesidir. Bununla birlikte Madtner tamamen unutulmamış, hatta her ne kadar tutucu olarak görülseler bile sanatçılar ve araştırmacılar, son yirmi yılda Medtner'i giderek daha fazla savunmaya başlamışlardır. Bu çalışmada bestecinin hayatı, piyano edebiyatına kazandırdığı eserler, müzikal dili, stili kaynak tarama yöntemiyle incelenecek ve "müziği neden daha iyi bilinmiyor?" sorusuna cevap aranacaktır. Türkiye'de, Medtner üzerine oldukça az sayıda araştırma olması; eserlerinin müzik eğitimi veren kurumların müfredatlarında bulunmaması ve icra edilmemesinden dolayı, bu çalışmanın müzik eğitime ve piyano edebiyatına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Nikolai Madtner, piyano eserleri, romantik unsurlar, müzik eğitimi, piyano repertuarı

Makale Bilgisi:

Geliş: 6 Ocak 2023

Düzeltilme: 22 Şubat 2023

Kabul: 2 Mart 2023

Giriş

Rus müziği tarihinde, Nikolai Medtner kimsesiz ve sahipsiz bir figürdür. Skriabin ve Rahmaninov'un daha genç bir çağdaşı, onlar gibi büyük bir piyanist ve çalışmaları ağırlıklı olarak kendi enstrümanına yani piyanoya odaklanan bir besteciydi. Kariyeri onlarınki gibi yükselmiş olsaydı, bir Moskova müzik üçlüsünü tamamlayabilirdi. Ancak Skriabin'in gizeminden ve Rahmaninov'un popüler çekiciliğinden yoksun olduğu için, ilk andan itibaren gölgede kaldı, çalışmaları küçük bir hayran grubu tarafından çok beğenildi, fakat geniş bir izleyici kitlesine sahip olamadı. Medtner'in hayatı ve çalışmaları ile ilgili çok az sayıda çalışma mevcuttur. Pek çok biyografik ayrıntı belirsizliğini korumaktadır. Eleştirmenler, sanatı hakkında ısrarla yanıltıcı bilgiler vermişlerdir. İlk başta onu "Rus Brahms"ı olarak veya daha genel olarak, yalnızca Rus olarak doğmuş bir Alman besteci olarak tanımlamışlardır. Daha sonra Rahmaninov'un yalnızca soluk bir kopyası olduğu gerekçesiyle reddetmişlerdir. Bu görüş bazı çevrelerde maalesef hala geçerliliğini sürdürmektedir. Madtner'in müziği neden daha iyi bilinmiyor? Medtner'in kendine özgü ton paletine, zengin romantizmine, yoğun Rus nostaljik ifadesine, sıkça ve canlı folklor çağrışımlarına, kendini öğrencilerinden biri olarak gördüğü Beethoven'inkine benzer Alman diyalektik titizliğine aşina olanlar için bu bariz soru kesinlikle bir cevap talep ediyor (Markson, 2017). Gerçek şu ki, çoğu insan Medtner'in müziğini ilk duyduğunda ulaşılmaz bulur. Melodilerini hatırlaması ve mırıldanması imkânsız diye düşünür. Benzersiz Akdeniz ritimleri ve birbirleriyle örtüşmeleri, armonik yapısı ne kadar hoş olursa olsun hemen anlaşılabilir. Ama aynı parçayı ikinci kez ve birkaç kez daha duyunca bu kez de bağımlılık yapmaya başlar. Yorumcular açısından da Medtner'in eserlerini çalmak entelektüel, müzikal ve teknik açıdan en güzel deneyimlerden biri haline gelir (Sudbin, 2007). Bu çalışmada Medtner'i ihmal etmek şöyle dursun, aslında onun 20. yüzyılın en büyük bestecileri arasında yer alması gerektiğini düşündüren müzikal nitelikleri ortaya konacaktır. Kendisini "Beethoven'ın öğrencisi" olarak ilan eden besteci, tartışmasız harika bir sanatçı, bir kontrpuan ustası ve müziğin en büyük mimarlarından biriydi.

Nikolai Madtner'in Hayatı

Nikolai Medtner'in hayatı Rusya Dönemi (1880-1921), Almanya ve Fransa Dönemi (1921-1935) ve son olarak İngiltere Dönemi (1935-1951) olmak üzere üç bölüme ayrılabilir. Medtner, 1879 yılının Noel arifesinde Moskova'da doğdu. Ailesi Rus-Danimarka-Alman kökenliydi. Ağabeyi Emil bir yazardı ve Moskova Sembolistlerinin ve Rusya'daki Wagner kültürünün lideriydi; küçük erkek kardeşi, Alexander bir kemancı ve orkestra şefiydi. Başından beri olağanüstü bir müzik yeteneği gösteren Madtner, ilk piyano öğretmeni Alexander Goedicke'ye "çocuk müziği" istemediğini söyleyerek- Bach, Beethoven ve diğer büyük ustaların eserlerini çalmakta ısrar ediyordu. Piyano eğitimini Moskova Konservatuarı'nda Paul Pabst, Vassily Sapelnikov ve Vasily Safonov'dan alan Medtner'in piyanistik becerileri kısa sürede büyük ödüller kazanmaya başladı. Kompozisyon için, onu "sonat formuyla doğmuş" olarak tanımlayan Sergei Taneyev'den tavsiyeler aldı. Medtner yine de Taneyev'in sınıfından ayrılmayı ve esasen kendi kendini yetiştirmiş bir besteci olarak kalmayı seçti (Karpeyev, 2014). Başından beri Medtner'in muhteşem bir piyanist kariyeri olması bekleniyordu. 1900'de Viyana'daki Üçüncü Uluslararası Anton Rubinstein Yarışması'ndaki performansının ardından Safonov, Medtner'e Avrupa'da bir turne teklif etti. Ancak Medtner, Rusya'da kalmayı ve kompozisyona odaklanmayı tercih etti (Zetel, 1981). Medtner, Beethoven, Schumann, Bach, Chopin gibi bestecilerin birçok eserini mükemmel şekilde yorumladı. Daha sonra beste konusunda ustalaşarak daha çok kendi eserlerini seslendirmeye başladı (Gurvich ve Lukomsky, 1979). Skriabin ve Rahmaninov'un da genç bir meslektaşiydi. Hayatı boyunca arkadaşı ve hayranı olan Rahmaninov, Madtner'i o dönemin "en büyük" bestecisi olarak ilan etmiş ve kendisini Medtner'in müziğinin tanıtımına adanmıştır. Hatta ondan yaşayan en büyük piyanist olarak bahsederek bir adım daha ileri gitmiştir (Apetyan, 1973). 1908'de Medtner, Konservatuara piyano öğretmenliği yapması için davet edildi, ancak 1910'da kendisini bestelemeye adanmak için istifa etti. Medtner, 1919'da Anna Bratenshi ile evlendi, ancak 1917 Rus Devrimi konusunda hevesli değillerdi: aile şirketi, devlet tarafından karşılıksız olarak devralınmıştı. Çift, kalabildikleri kadar kalmayı tercih etti, ancak rejim daha baskıcı hale gelince 1921'de Rusya'dan ayrılarak Almanya'ya geçtiler. Medtner'in orada önemli bir yayıncı olan Heinrich Zimmermann'la tanışması nedeniyle 1927 yılına kadar Almanya'da kaldılar (Almaçık, 2017). 1927 yılında Medtner, Rus Filarmoni Derneği tarafından Rusya'ya davet edildi ve burada kendi eserlerinden oluşan programlarla on üç konser verdi. Bu Rusya turu, özveriyle sevdiği anavatanına yaptığı tek ziyaretti. Bu süre zarfında, özellikle de Rahmaninov'un 1925'te başarılı bir konser turu düzenlemesi için yardım ettiği Amerika'da Medtner'in hem müziği hem de piyanistliği daha tanınır hale geliyordu. O dönemde "Musical Courier" dergisinde Medtner'in "New York Town Hall"de verdiği resitaliyle ilgili çıkan yazıda göreceli olarak şöhret eksikliği sorusuna makul bir açıklama getirilmeye çalışılmıştır. Konserde seyircilerin

gerçek bir ustalığın huzurunda olduklarından ve bestecinin eserlerinin Amerika'da daha iyi bilinmemesine hayret edildiğinden bahsedilmiştir. Yazıda ayrıca Medtner'in dünyanın en büyük klasik müzik ustalarından biri olduğu ve Amerika'nın bunu fark etmesi gerektiği vurgulanmıştır (Martyn, 1995). Rahmaninov ayrıca yirminci yüzyıl müziğinde atonalite gibi yeni, modern eğilimlere karşı olan Medtner'i, biçim, armoni, melodi ve tema gibi müzik sanatının temellerini savunmak için kaleme aldığı "The Muse and the Fashion" kitabının yazılmasında da desteklemiştir. Bu kitap daha sonra Rahmaninov'un yayıncılık şirketi "Tair" tarafından 1935'te yayınlanmıştır. Daha sonra Madtner eşiyle birlikte Fransa'ya taşınmış ve 1935 yılına kadar orada kalmıştır. Medtner'lerin Fransa'da ikamet edebilmeleri, Medtner'in pişano öğretmenliği yaptığı Meudon semtinde kendileri için çekici bir daire bulan besteci Marcel Dupré'nin desteğiyle mümkün olmuştur. Ancak bütün bu yardımlara rağmen, Fransa'da bir besteci olarak tanınmak kolay değildir. 1922 yılında Hamilton Harty, Rahmaninov'tan aldığı ve Medtner'i hem piyanist hem de besteci olarak tavsiye eden mektup üzerine, 1928 yılında besteciye Hallé'nin Yetmiş Birinci Sezonu için Do minör 2 numaralı Pişano Konçertosu'nu çalması için Manchester'a davet eder. Ancak bu, Medtner'in o yılı ilk İngiltere ziyareti değildir. Londra'da yaşayan Rus soprano Tatiana Makushina'nın daveti üzerine Medtner ilk resitalini 16 Şubat 1928'de Aeolian Hall'da vermiştir. Bu konser halk üzerinde büyük bir etki yaratmıştır (Greer, 1978). 1935'te eşi ile birlikte Medtner, zamanını çoğunlukla beste yapmaya adanmış, ancak ara sıra konserlerde kendi eserlerini icra ettiği İngiltere'ye taşınır. 1942'de kalp sorunları yaşamış ancak iyileştikten hemen sonra Üçüncü Pişano Konçertosu'nun orkestrasyonunu tamamlayarak 1944'te Londra'da seslendirmiştir. 1946'da Medtner Amerika Birleşik Devletleri'nden bir turne teklifi daha almasına rağmen bunu 1948-1949 yılına ertelemek zorunda kalmıştır. Aynı yıl Medtner'in müziğinden çok etkilenen Hint Mihrace Jaya Chamaraca Wadiyar sponsorluğunda bir projeye başlanmıştır. Bu projeye göre, Medtner'in bütün eserleri önde gelen plak şirketlerinden EMI tarafından kaydedilecektir. Fakat bestecinin sağlık problemlerinin ilerlemesi nedeniyle bütün eserlerin kaydı gerçekleşmemiş, yalnızca üç pişano konçertosu, solo pişano, şan ve pişano için bestelediği bazı eserler, keman ve pişano için sonat ve Do Majör Pişanolu Kuartet kaydı gerçekleşmiştir. 1947 yılında sağlık problemleri nedeniyle Kuzey Amerika turnesini iptal etmek durumunda kalan Medtner, son yaptığı kayıttan bir yıl sonra, 13 Kasım 1951'de kalp krizi geçirerek hayatını kaybetmiştir.

N. Madtner'in Müzikal Stili

Form- Biçim

Medtner'in kompozisyon dili, geleneksel formların ve uyumun bir evrimini gösterir. Klasik ve romantik geleneğin ardından Medtner, form veya biçim kavramına sıklıkla yeni yaklaşımlar getirdi. Henrich Neuhaus, Medtner'in kompozisyon stiline güçlü bir özelliğinin, onun inanılmaz form ustalığı olduğunu söylemiştir. Medtner'in bizzat "Muse and Fashion"da vurguladığı gibi, içerik formun önemli bir bileşenidir: "Sadece içerik artı form bir sanat eserine eşittir" (Chernaya, 2008). Eserlerinin her biri yeni bir yapı sistemine sahiptir. Bu sistem genellikle;

- bölümlerin belirli bir tonal- harmonik yapı içinde yan yana dizilmeleri,
- tek tema ilkesinin yaygınlığı,
- gelişimsel materyalin anlatımdaki rolünün artması,
- temaların kontrpuan kombinasyonları,
- tek bölümlük sonat türü oluşturma eğilimiyle sonat döngüsünün değiştirilmesi gibi yöntemler içermektedir. Örneğin, "Sonata Tragica" op. 39 no.5'i "Canzona Matinata" takip etmektedir. Medtner bu iki parçanın bir döngü olarak birlikte icra edilmesi talimatını vermiştir (Chernaya, 2008). Canzona Matinata'nın teması, Sonata op. 39 no.5 in gelişme bölümüne eklenmiş ve çeşitlemeler yapılmıştır.

Pişano edebiyatının tartışılmaz en önemli bestecilerinden Franz Liszt'de aynı zamanda virtüöz bir piyanisttir. Besteleri çalması zor ve Madtner'in nitelikleri olan eserlerdir. Besteleri arasında müzikte çığır açan on iki senfonik şiiri de bulunmaktadır. Bu yenilikler arasında iki boyutlu sonat formu da bulunmaktadır. Liszt program müziğinin gerektirdiği farklı ruh hallerini yansıtmak için tek bir motifi dönüştürerek bir kompozisyonu bütünleştirme yöntemini uygulamıştır. Liszt'in Si minör pişano sonatı, tek, hepsi açılış temasından alınmış birbirine bağlı dört bölümden oluşan bir eserdir (Moortele, 2010). Medtner ve Liszt'in stilleri arasında bir diğer köprü de transandantal etüt ve senfonik şiirdir. Medtner, parçadaki bölümleri veya parçaları birleştirmek için sıklıkla tema bağlantılarını kullanmıştır. Bu eğilimin bir başka dikkate değer örneği de Medtner'in aynı giriş temasıyla başlayan ve biten tek bölümlük op. 22 sonatında görülebilir (Şekil 1a ve 1b).

Şekil 1a: Medtner, Sonat opus 22, sol minör (1910), ölçü: 8-13 (www.imslp.org).

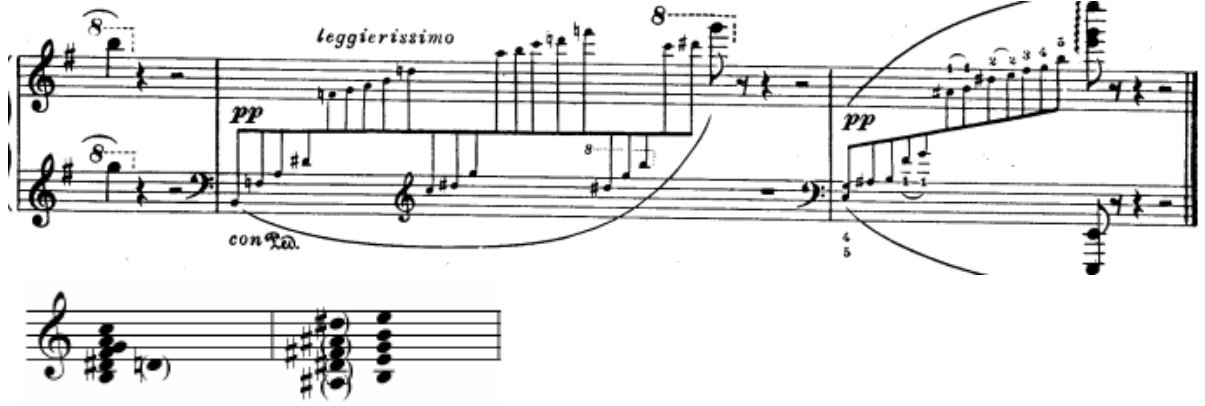

Şekil 1b: Medtner, Sonat opus 22, sol minör (1910), ölçü: 371-374 (www.imslp.org).

Armoni

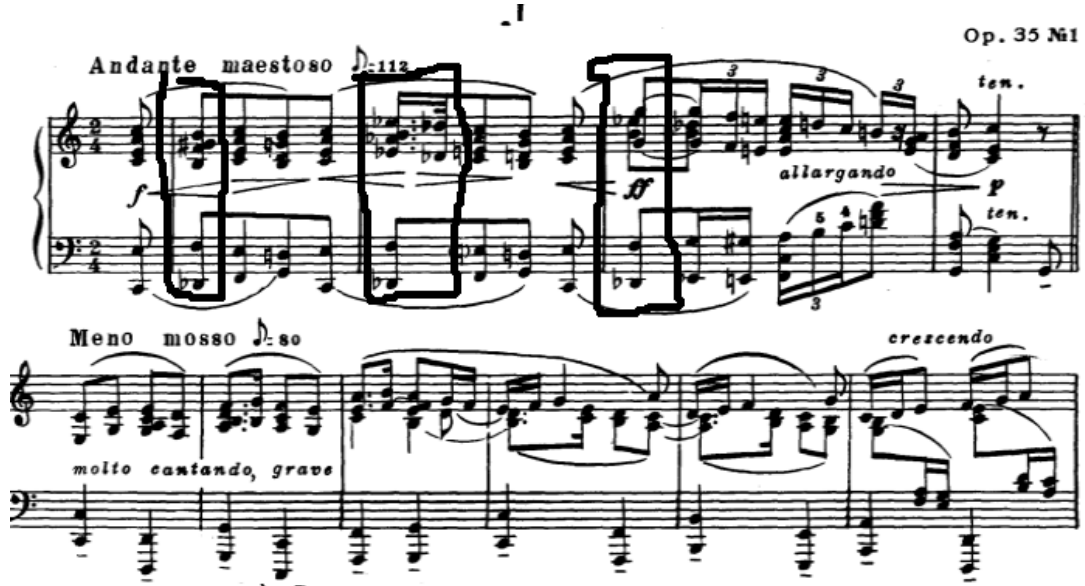
Medtner, geleneksel armoniyi takip etmiştir. Liszt'in bir nevi markası olan koyu akorlar ve kromatik armoniler Medtner'in eserlerinde de kendini gösterir (Grout ve Palisca, 1996). Bununla birlikte eserlerinin armonik yapısı kromatik armoninin yanı sıra altere edilmiş disonanslar, artmış akorlar, karmaşık modülasyonlar, modların kullanımı ve kombinasyonu ile zenginleştirilmiştir.

Medtner'in bestelerindeki en karmaşık altere disonanslar, her zaman toniğe çözülmese bile ona doğru meyilli bir armonik gerilime sahiptir. Şekil 2'de görüldüğü gibi altere dominant akoru toniğe çözülmektedir.

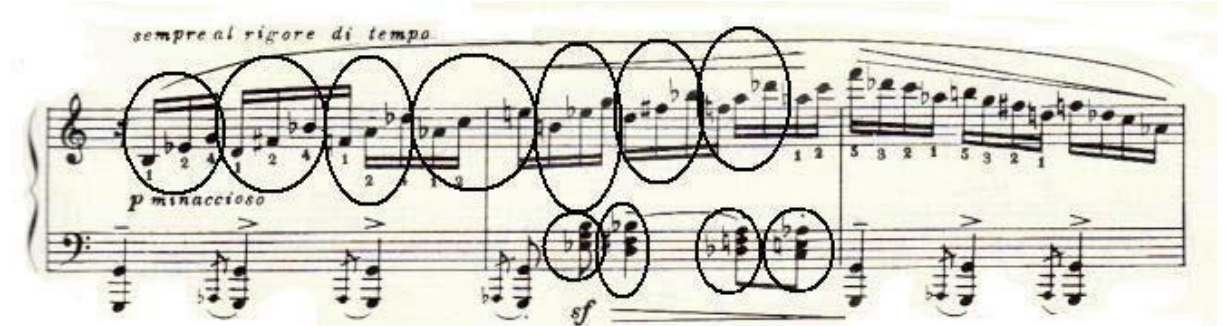
Şekil 2: Toniğe çözülen altere edilmiş dominant akoru. Madtner Piyano Sonatı op. 25, no.2 (www.imslp.org).

Besteci, kompozisyonlarında genellikle karmaşık kromatik ve basit diyatonik kısımları yan yana koymuştur. "Fairy Tales" op. 35, no.1'de görüldüğü gibi kromatik girişi sade bir diyatonik tema takip etmektedir (Şekil 3).

Şekil 3: Madtner "Fairy Tales" op. 35, no.1 (www.imsip.org)

Medtner eserlerinde sıklıkla artmış akorlara da yer vermiştir. Şekil 4'te op.53 no.1 "Sonata Romantica"nın ikinci bölümünden alınan örnekte, artmış akorların hem sağ elde melodik dizide hem de sol elde akor olarak kullandığı gözlemlenmektedir.

Şekil 4: Madtner Sonata Romantica op. 53, no.1 (Chernaya, 2008).

Rus bestecinin çalışmalarının ilginç bir diğer özelliği de modülasyonlardır. Genellikle ortak akor olarak artmış akorlar, artmış altılılar, eksilmiş dokuzlu ve on birlileri kullandığı görülmektedir. Bu tür akorların her biri, "ters ve transpozisyonel değişmezlik" ile yorumlanabildiğinden, fonksiyonel belirsizliğin özelliği olan bir triton içerir (Taruskin, 1997). Besteci ayrıca anarmonik modülasyonlarda akorun belirsizlik özelliğini oldukça sık kullanır. Eksilmiş ve artmış akorların belirsizliği, çeşitli anarmonik modülasyon olanağı sağlar.

Medtner'in kompozisyon dilinin bir diğer önemli özelliği de modlara ve oktatonik gamlara olan yakınlığıdır. Bestelerinde farklı modları, oktatonik gamları sıkça kullanmıştır. Yarım ve tam tonların arka arkaya gelmesiyle oluşan oktatonik diziler, başta Rimsky-Korsakov olmak üzere birçok Rus bestecinin eserlerinde önemli bir rol oynamıştır (bu diziyeye "Rimsky-Korsakov dizisi" de denir). Medtner'in müziğinde temel ifade özelliği haline gelmiştir. Şekil 5'te verilen örnekte op. 30 piyano sonatının bitiş teması iki elde de tematik materyal olarak oktatonik diziden oluşmaktadır.

22

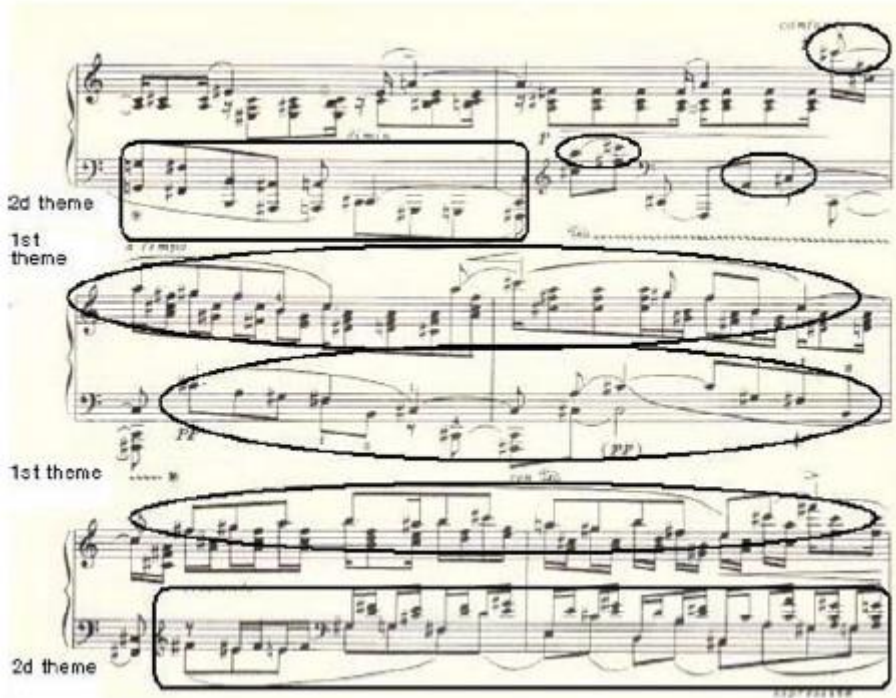

Şekil 5: Oktatonik dizi. Medtner Piyano Sonatı op. 30 (www.imslp.org)

Melodi

Medtner genellikle karmaşık armonik yapılarla birlikte Reminiscenza Sonatı'nın teması gibi sade, güzel ve unutulmaz melodiler bestelemiş ayrıca melodiyi "müziğin ruhu" olarak nitelendirmiştir (Zetel, 1981). Piyano eserlerinin temalarındaki melodiler şarkı söylemenin bir göstergesi olan nefes işaretlerine sahiptir. Op. 25 no.2 sonatının girişi melodilerinin konuşmaya benzer özelliklerini vurgulayan Slushaite Slushaite (Dinle! Dinle!) kelimelerini içerir!

Homofonik ve polifonik dokular arasındaki sinerji, Medtner'in kompozisyonlarını karakterize eden bir başka özelliktir. Besteci, kontrpuan yazımı açısından, eserlerinde polifoniye çok önem veren hocası Sergei Taneyev'e yakındır, ancak yakın takipçisi değildir. Buna karşılık Medtner, armoniyi temel özellik olarak ve kontrapuntal polifoniyi ek bir araç olarak görmektedir. Medtner'in polifonisi armonik temelden ayrılmaz. Medtner, Mozart ve Chopin'in bestelerinde polifonik ve homofonik yazının birleştiğini görmüştür. Kontrapuntal faktör, Medtner'in müziğinde bulunan akor yürüyüşlerini kavrayabilmek açısından büyük önem taşımaktadır (Zetel, 1981). Kanonlar ve strettolar gibi kontrapuntal araçlar, Medtner'in eserlerinin gelişme bölümlerinde yaygındır ve Piyano Konçertosu no.1 ve Romantica Sonatı örneğinde olduğu gibi, genellikle birkaç temayı çok sesli olarak birbirine bağlar (Şekil 6).

Şekil 6: Medtner Romantica Sonatı op. 53 no.1'in gelişme bölümünün kontrapuntal yapısı (Chernaya, 2008).

N. Medtner'in Piyano Eserleri

Oldukça iyi bir piyanist olmasının yanında iyi de bir besteci olan Medtner, özellikle piyano edebiyatına birçok önemli eser kazandırmıştır.

Yayınlanan ilk piyano çalışması "Stimmungsbilder" "ruh hali resimleri" opus 1, henüz 16 yaşındayken ortaya çıkmıştır. Hayatının sonuna kadar geliştirmeye devam ettiği kendine özgü ve bireysel bir sesi ortaya çıkarması, özellikle 1 ve 3 numaralı piyano konçertolarının yanı sıra 14 piyano sonatının birçoğunda görüldüğü gibi tek bölümlük genişletilmiş sonat formunu kademeli olarak mükemmelleştirmesi, muhtemelen yirminci yüzyıl müzik düşüncesine yaptığı en büyük katkıdır.

En önem verdiği türlerden biri olan sonat formunda, 14 eser bestelemiştir. Ayrıca 10 ciltten oluşan 32 *Fairy Tales*, 3 cilt *Forgotten Melodies*, *Canzona*, *Dans*, *Emprovizasyon* gibi küçük formulu eserler, 3 piyano konçertosu, 2 piyano için iki eser bestelemiş ve bu eserleri her zaman resital programlarına dahil etmiştir.

Bestelediği eserler ağırlıklı olarak piyano sonatlarıdır. İlk piyano sonatı dört bölümden oluşur. Daha sonraki yıllarda, tek bölümlü olarak Op.11 Triad Sonatı, Op. 22 Sol minör Sonatı, Op. 25, No. 2 Mi minör Sonatı, Op. 30 La minör Sonatı, Op. 38 No. 1 Reminiscenza Sonatı, Op. 39 No. 5 Tragica Sonatı ve Op. 53 No.2 Minacciosa Sonatını bestelemiştir. İki veya üç bölümden oluşan sonatları ise Op.25 No.1 Märchen Sonat, Op. 27 Sonata-Ballade, ve Op. 56 Idylle sonatıdır. İlk sonatı dışında sadece Romantica Sonat'ında dört bölümlü forma dönmüştür. Bu sonatlar teknik performans ve yorum açısından oldukça güçtür (Sarest, 2014).

Op.5 Fa minör Piyano Sonatı, 1902-1903 yılları arasında bestelenmiştir. İlk sonatı olmasıyla beraber bestelediği ilk büyük formulu eserdir.

1904-1908 yılları arasında bestelenen Op.11 Triad Sonatı, birer bölümden oluşan üç ayrı sonattır. Besteci, bu sonatları aile dostları olan Andrei Bratenshi'ye adamıştır. Eser la bemol majör, re minör ve do majör tonlarındadır. Önsözünde Goethe'nin üç bölümden oluşan, *Trilogy of Passion* adlı şiirinin son dizelerinden alıntı yapılmıştır (Tozer, 1988).

1909-1910 yılları arasında bestelenmiş ve tek bölümden oluşan Op.22 sol minör Piyano Sonatı Medtner'in en bilinen sonatlarından biridir. Sonat tek bölümden oluşmasına rağmen birçok bölüm birleşmiş izlenimi verir. Her tema birbirinden tamamen farklı gözükse de sonatın ilk dört ölçüsünün çeşitlemeleridir. Eser, o dönemin tek bölümlü piyano sonatının yeni bir örneği ve Liszt'in 1854 yılında bestelediği si minör sonatından sonra büyük bir gelişme göstermektedir. Liszt'in piyano sonatı, tek bölümlük bir form içinde tema gelişimiyle bağlanan dört bölüm içerir; Fa diyez majördeki orta bölümde, açılış malzemesiyle bağlantılı olmayan tamamen yeni bir tema bulunur. Medtner'in sol minör sonatı farklıdır. Açılıştaki tematik malzemesi sürekli büyür ve dönüşür. Böylece fa minör tonundaki orta bölümde açılış fikrinin inceliklerle dönüştürülmüş halinden yeni bir tema ortaya çıkar.

Op.27 Sonata-Ballade 1912 ile 1914 yılları arasında bestelenmiştir. Başta tek bölüm olarak bestelediği sonata daha sonra bir bölüm daha eklemiştir. Eser başta konçerto olarak düşünülmüş olsa da sonradan besteci tarafından sonata çevrilmiştir. Burada da bestecinin birçok sonatında görülen zıt tonaliteler kullanılmıştır (Tozer, 1988).

Op.38 No.1 Reminiscenza/ Hatıra Sonatı, Medtner'in en çok bilinen ve çalınan sonatıdır. 1918 ile 1920 yılları arasında bestelenen sonat,"*Forgotten Melodies*" adlı eserinin ilk cildinde yer alan sekiz eserden bir tanesidir. 1. Dünya Savaşı ve Ekim Devrimi öncesi her şey kötüye gitmeden önceki hayatını anlatır (Tozer, 1988).

Medtner, 1920'den sonra 10 yıl boyunca hiç sonat bestelememiştir. Sonatsız geçen bu on yılın ardından, Op.53 No.1 ve No.2 olmak üzere iki sonat bestelemiştir. İlk olan Sonat Romantica ile Medtner, onun muhafazakar olduğunu düşünenlere bir cevap vermek istemiş ve en çağdaş eseri olduğunu belirtmiştir. Dört bölümden oluşan bu sonat, tek bölümlü bir sonatmış gibi ara vermeden çalınır.

Op.53 No.2 Sonat Minacciosa bestecinin ilk sonatlarına göre armoni ve form bakımından oldukça farklıdır. Tanımlanamayan tonaliteler, kromatik iniş-çıkışlar ve belirsiz bir form kullanılmıştır.

1935 ile 1937 yılları arasında bestelenen Op.56 Idylle Sonatı iki bölümden oluşur. Pastoral, sakin birinci bölümün ardından daha heyecanlı ve enerjik ikinci bölümü gelir.

Medtner'in Rusya'da bestelediği **Skazki**, Almanca'ya Märchen, İngilizceye Fairy Tales, Türkçe' ye ise Masallar olarak çevrilmiştir. Masallar, farklı tonalite ve karakterlerden oluşan on ciltte toplanmıştır. Fakat yorumcuların, ciltleri bütün halinde çalma zorunluluğu yoktur. Op.8 (2 masal), Op.9 (3 masal), Op.14 (2 masal), Op.20 (2masal), Op.26 (4 masal), Op.34 (4 masal), Op.35 (4 masal), Op.42 (3 masal), Op.48 (2masal), Op.51 (6 masal) olmak üzere toplamda 32 tanedir. Küçük formulu eserler olan *Masallar*'da, neredeyse diğer bütün eserlerde olduğu gibi geleneksel form ve armoni kullanılmıştır. Genel olarak üç bölümlü şarkı ve rondo formunda bestelenmişlerdir.

Unutulmuş Melodiler, Op.38, Op.39 ve Op.40 olmak üzere üç ciltten oluşur. Her bir cildin içinde küçük-büyük formulu eserler vardır. Ciltler bütün halinde çalınabilecekleri gibi ayrı ayrı da çalınabilirler.

Madtner'in tek orkestralı eseri üç piyano konçertosudur. Bu da Medtner'in tüm bestelerinde piyanonun var olduğunun ve onun için öneminin bir göstergesidir.

Bestecinin ayrıca 3 Arabesque, 3 Dythiramb, 3 Novelle, 4 Lyric Fragments Op.31, 3 Hymn, 2 Elegy gibi solo piyano için bestelediği küçük ve orta formulu eserleri de mevcuttur.

Sonuç

Medtner'in biyografi yazarı Barrie Martyn, müziğinin belirli bir ulusal kimlik taşımadığını ileri sürmüştür. Besteci, eserlerinde Avrupalı ve Rus özellikler bulunduğu ancak tam olarak nerede, neden veya ne şekilde olduğunun anlaşılmadığı konusunda eleştiriler almıştır (Martyn, 1995). Belki de müziğinin milliyeti, tarihi ve politikaları kendisi tarafından kasıtlı olarak gizlenmiştir. Buna rağmen eserlerini dinlerken birçok ülkenin özelliklerini taşıdığı açıkça anlaşılmaktadır. Medtner'in 50 yıl geç doğduğu için ruhunun tam olarak çiçek açamadığı çünkü "ölmekte olan" bir Alman ile genç ve enerjik bir Rus olmak arasında kaldığı ifade edilmiştir (Mitchell, 2016). Müzik dilinin temelinde çeşitlilik ve karmaşıklık ile bütünlük ve sadeliğin uyumu vardır. Besteci hayatı boyunca armoniye çok önem vermiş ve müzikte duyguların aktarılmasında en büyük rolü armoninin oynadığını belirtmiştir. Her konuda olduğu gibi armonide de geleneksel kuralları benimsemiş, tonal müzikler bestelemiştir. Fakat eserlerinde uyumsuz, artık-eksik akorlara, karmaşık modülasyonlara ve kromatik armonilere de çokça yer vermiştir (Almaçık, 2017). Medtner, yaşadığı yıllarda kimi zaman öne çıkan, kimi zamansa geri planda kalan bir bestecidir. Günümüzde de adı ve eserleri hak ettiği ölçüde tanınmamaktadır. Tanınmayışının en önemli nedenlerinden biri, toplumsal olaylar, sürgün hayatı, geçim sıkıntısı, kendini tekrar var etme kaygısı gibi içinde bulunduğu yaşam koşullarıdır. Bunun yanı sıra, modernizm anlayışından uzak durması, sanatına aşırı ciddi ve özenli yaklaşımı, eserlerinde çalgı türlerini sınırlı kullanması, müziğinin anlaşılabilmesinin dinleyen ve yorumcular açısından belli bir çaba gerektirmesi ve duyarlı kişilik yapısı Medtner'in yeterince anlaşılın, sevilen ve tanınan bir sanatçı olmasına engel olmuştur (Baraz, 2010).

Son yıllarda Medtner'in müziğine yönelik araştırmalarda bir artış meydana gelmiş ve genel bir ilgi oluşmuştur. Ancak derinlemesine ve dürüst bir araştırma yapılabilmesi açısından müzik dünyasının bu müziğin değerine dair eski kafalı sorular ve tanıtımlardan vazgeçmesi gerekir. Modernizm içinde Medtner klasisizmi savunmuştur ama bazı eleştirmenlerin onun müziğine atfettiği gibi modası geçmiş bir klasisizm değil aksine önceki klasik ustaların yolunu izleyen bireyselliği ve ilhamı sürekli canlı tutan bir klasisizmdir. Çağımızda, büyükler arasındaki yerini biraz gecikmeli olarak alan Medtner'in gerçek özgünlüğünü ve ustalığını sınırsız bir şekilde değerlendirmek gerekir. Medtner'in müziğinin en geniş orijinal el yazmaları koleksiyonu "Fond Metnera" Glinka Müzik Kültürü Müzesi'nde bulunmaktadır. Bu koleksiyon Medtner'in dul eşi tarafından 1958'de Sovyetler Birliği'ne dönmesine izin verildiğinde Moskova'ya götürülmüştür. Medtner Collected Edition olarak bilinen, 1959 ile 1963 yılları arasında Moskova Devlet Müzik Yayıncıları tarafından yayımlanan koleksiyon Medtner müziğinin en yetkili derlemesinin temelini oluşturmaktadır. On iki ciltten oluşan edisyon, Medtner'in dul eşi tarafından sağlanan orijinal el yazmalarına uygun olarak piyanist Sofronitsky ve Goldenweiser tarafından düzenlenmiştir. Bestecinin müziğinde yaptığı değişiklikler ve daha önceki edisyonlarda yapılan düzeltmeler buraya dahil edilmiştir. Bu baskının kopyalarını Rusya dışında bulmak zor olsa da, *Masallar* ve piyano sonatlarının Dover baskısı bu edisyona dayanmaktadır (Markson, 2017). Kendisinden önceki romantik dönem bestecileri Chopin, Alkan ve Liszt gibi Medtner de yaratıcılığını esas olarak piyano eserleri için kullanmıştır. Bu eserlere konservatuarların müfredatlarında, konser programlarında yer verilmesi piyano edebiyatı ve müzik eğitimi açısından büyük bir zenginlik ve kazanç olacaktır. Çok bilinmeyen ve çalınmayan, bazen çağdaşları arsında kaybolmuş ama en az onlar kadar değerli olan bestecileri ortaya çıkarmak bütün müzisyenlerin görevi olmalıdır. Bu çalışmanın yorumcu ve müzikologlara bu alandaki araştırmaları konusunda farklı bir bakış açısı sağlayacağı; genç yorumculara ise repertuarlarını oluştururken yeni ufuklar açacağı düşünülmektedir.

Kaynaklar

- Almaçık, Ecem. N. Metner'in Müzikal Stili ve Birinci Piyano Konçertosu (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Sanat Eseri Metin Çalışması. Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2017.
- Apetyan, Zarui Apetovna. N.K. Medtner: Pis'ma (Letters). Moscow: Soviet Composer, 1973.
- B. Çınar, Bengi. Post Romantik İki Rus Besteci: Rachmaninoff–Medtner Ve Medtner'in Tanınmayışı (Yayımlanmamış Sanatta Yeterlik Tezi). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, 2010.
- Chernaya-Oh, Ekaterina. The skazki (fairy tales) of Nikolai Medtner: The evolution and characteristics of the genre with compositional and performance aspects of selected fairy tales. Doktora tezi. Denton: University Of North Texas, 2008.
- Greer, David. His Life and Music. Ed. Hamilton Harty. Belfast: Blackstaff Press, 1978.
- Grout, Donald Jay ve Palisca, Claude. History of Western Music. New York/London: W. W. Norton, 1996.

- Gurvich, Mark ve Lukomsky, Leopold. N. K. Medtner: Povsednevnyaya rabota pianista I compositora. (The Daily Work of the Pianist and Composer). Moscow: Musika, 1979.
- Karpeyev, Alexander. New light on Nikolay Medtner as pianist and teacher (Yayınlanmamış doktora tezi). Londra: The City University, 2014.
- Madtner, Nikolai. Piyano Sonatı opus 22. https://s9.imslp.org/files/imglnks/usimg/6/6c/IMSLP691695-PMLP16787-Medtner_-_Sonata_Op.22.pdf, 1910 (Erişim Tarihi: 20.01.2023).
- Madtner, Nikolai. Piyano Sonatı op. 25, no.2. https://imslp.org/wiki/Piano_Sonata%2C_Op.25_No.2, 1910-11 (Erişim Tarihi: 20.01.2023)
- Madtner, Nikolai. Fairy Tales op. 35, no.1. https://imslp.org/wiki/4_Tales,_Op.35, 1916 (Erişim Tarihi: 21.01.2023).
- Madtner, Nikolai. Piyano Sonatı op.30. https://imslp.org/wiki/Piano_Sonata,_Op.30, 1914 (Erişim Tarihi: 21.01.2023)
- Markson, Olivier. A Study of Nikolai Medtner's Compositional Technique: Form and Narrative in Tales. Doktora Tezi. New York: The City University, A.B.D, 2017.
- Martyn, Barrie. Nicolas Medtner: His Life and Music. (Ed) Aldershot, England: Scholar Press, 1995.
- Michael, Hamilton. German Blood Russian Birth: Nationality in the Solo Piano Music of Nikolai Medtner. <https://www.academia.edu/36061055>, 2016 (Erişim Tarihi: 23.01.2023).
- Moortele, Steven Vande. Two Dimensional Sonata Form: Form and cycle in single-movement instrumental works by Liszt, Strauss, Schoenberg and Zemlinsky. Leuven University Press, 2010.
- Sarest, Alexandra. Nikolai Medtner's First Piano Concerto: A Metrotectonic Analysis (Yayınlanmamış Doktora Tezi). New York: The City University of New York, 2014.
- Sudbin, Yevgeny. Tchaikovsky & Medtner. <https://www.yevgenysudbin.com/artist.php.2007> (Erişim Tarihi: 25.01.2023).
- Taruskin, Richard. Defining Russia Musically: Historical and Hermeneutical Essays. Princeton, NJ: Princeton University Press, 1997.
- Tozer, Geoffre. Nikolai Medtner: The Complete Piano Sonatas Series 1 (Performans Notları). New York: Dover Press, 1988.
- Zetel, Isaak. N.K. Medtner – A Pianist. His Compositions, his Art of Interpretation and his Teaching. Moscow: Musika, 1981.

ROMANTIC ELEMENTS IN THE PIANO WORKS OF NIKOLAI KARLOVICH MADTNER, A TWENTIETH-CENTURY COMPOSER

Ebru AYATA

ABSTRACT

Nikolai Karloviç Medtner (1880-1951) is one of the most important composers who continued the romantic traditions into the twentieth century, and one of the most outstanding pianists of his generation, along with his contemporaries Skriabin and Rachmaninov. From the great Russian tradition, Medtner has had a significant influence on English piano music, both because of his contribution to education and because all gramophone recordings were made in London between 1930 and 1947. His recital and concerto performances received great attention and critical acclaim, and his music left a deep impression on many. Medtner is a composer who has written many works throughout his life, and has brought many works to piano literature. However, his music is rarely found in public concert programs, and his work is overshadowed by other contemporary composers because of his traditionalist worldview and rejection of the musical avant-garde of his time. Nevertheless, Madtner has not been completely forgotten, and even conservative artists and researchers have come to defend Medtner more and more in the last two decades. In this study, the composer's life, his piano works, his musical language and style will be examined and the question "why is his music not better known?" will be answered. Since his works are not in the conservatory curricula and are not performed, it is thought that this study will contribute to music education in Turkey.

Keywords: Nikolai Madtner, piano works, romantic elements, music education, piano repertoire